

DR
TV Byen
Mørkhøjvej 500
2860 Søborg

København den 12. november 2004

Radio- og tv-nævnets afgørelse vedr. "Ørnen" sendt på DR

Radio- og tv-nævnet besluttede i henhold til § 78, stk. 2, i lov nr. 1052 af 17. december 2002 om radio- og fjernsynsvirksomhed at tage en sag op om eventuel overtrædelse af sponsorreglerne eller skjult reklame i serien "Ørnen" udsendt på DR. Nævnet anmodede derfor ved brev af 19. oktober 2004 DR om en udtalelse i sagen.

Radio- og tv-nævnet modtog ved brev af 29. oktober 2004 fra DR de to første afsnit af Ørnen, som blev udsendt den 10. og 17. oktober 2004.

I første afsnit af "Ørnen" vises en scene, hvor hovedpersonen politiinspektør Hallgrim skal besigtige et gerningssted, hvor en myrdet politibetjent ligger på et toilet. Teknikerne befinder sig imidlertid stadig på gerningsstedet, hvorfor Hallgrim ikke kan gå ind til afdøde. I stedet "besigtiger" Hallgrim stedet ved hjælp af en bærbar pc og teknikerens videotelefon, som direkte kan transmittere de levende billeder til pc'en. På denne måde kan Hallgrim ved at se det direkte billede på pc'en bestemme, hvordan teknikeren skal føre videotelefonen. Man ser i den forbindelse tydeligt telefonen, men uden angivelse af firmanavne eller logoer.

Serien benytter også andre mobiltelefoner, og i det pågældende afsnit ser man bl.a. en Nokia og en Siemens på tæt hold.

I andet afsnit af Ørnen vises en scene, hvor den unge politimand, Michael (M), vejleder en ældre politimand, Frandsen (F) i, hvordan han skal benytte videotelefonen korrekt. Dialogen lyder:

Mediesekretariatet

Vognmagergade 10, 1.
1120 København K

Telefon 3318 6868
Telefax 3318 6869

rtv@mediesekretariatet.dk
www.mediesekretariatet.dk

CVR nr. 11 88 46 52

Bank: Jyske Bank
Reg.nr. 8109
Konto nr. 1002 295

M: " Du skal holde den sådan her, når du taler" (Han holder telefonen foran sig)

F: "Hvorfor det?"

M: "Fordi så kan vi se hinanden, når vi snakker sammen"

F: " Det har jeg sgu forstået, men hvorfor skal vi det?"

M: "Fordi det fremmer kommunikationen"

Lidt senere ser man F ringe op til én, mens han holder telefonen foran sig, som han har lært.

M siger da: "Hvad, har han video ham du skal tale med?"

F: " Det tror jeg sgu ikke"

M: " Jamen så kan du jo godt holde den almindeligt"

F: " Jeg kan da også bare ringe og spørge".

Hver gang Michael og Hallgrim taler sammen benytter de videotelefoner, så de kan se på hinanden, mens de taler. De taler sammen fire gange i andet afsnit og i den forbindelse ser man telefonen på tæt hold, så man kan se mærket e606.

Høring

DR har i sit høringssvar af 29. oktober 2004 oplyst følgende:

" Ørnen er en tv-serie, der så tæt på virkeligheden som overhovedet muligt skal skildre den omsiggribende grænseoverskridende kriminalitet set fra en dansk synsvinkel.

Det gennemgående koncept for DRs TV-serier fra Taxa over Rejseholdet og nu til Ørnen er en ambition om størst mulig troværdighed, genkendelighed og livagtighed, og de fiktive personer anbringes derfor i miljøer og udstyres med teknisk udstyr, der afspejler denne virkelighed. Dette koncept er en del af nøglen bag DR Dramaseriernes succes.

Ovenstående ambition kræver en omfattende research. I tilfældet Ørnen viste researchen, at såvel kriminelle som politi på internationalt plan benytter al det nyeste tekniske udstyr. Også teknisk udstyr, der er på forkant med civil

forbrug. Researchen - og dermed også de efterfølgende manuskripter fra Ørnens forfatter Peter Thorsboe - viser at tiderne med breve, fax og e-mail er passerede. I konsekvens heraf indgår der i TV-serien ikke blot *mobiltelefoner*, men *videokonferencer* på tværs af europæiske grænser, brug af *videolink* af *fladskærme* samt brug af *videotelefoner*.

De første afsnit af Ørnen er produceret i efteråret 2003. På det tidspunkt henvendte Drama sig til en række udbydere af 3. generations telefoner i Danmark. En række firmaer havde testprogrammer på videotelefonen, men kunne ikke levere produktet, end ikke attrapper. Kun teletransportfirmaet Hi 3 G var så langt fremme teknisk, at de kunne demonstrere et signal og levere to forskellige modeller, som var på vej på det danske marked.

I oktober 2003 indgik DR derfor en sponsoraftale med Hi 3 G Denmark ApS. Hi 3 G udlåner telefoner til DR, der skal anvendes af seriens hovedskuespillere, men leverer ikke videosignal. Låneperioden er afstemt med, hvornår serien bliver optaget. DR betaler således ikke for lånet. Hi 3 G krediteres ved hver enkelt episodes afslutning.

Samtlige telefoner fra hi 3 G anvendes som attrapper, da de ikke var funktionsdygtige på optagetidspunktet. Det er seriens grafikere, der har lagt levende billeder ind i attrapperens rammer.

De første afsnit benytter to forskellige attrapmodeller: Motorola 3 G og NEC e606. Den første model er fra et filmisk synspunkt den "tungeste og mest synlige" og anvendes derfor af den tekniske ekspert Ditte på gerningssteder, mens den anden model filmisk virker som en letvægter, hvorfor den anvendes af de øvrige figurer - oftest i bevægelse.

Serien vil løbende anvende andre mærker, efterhånden som de udvikles og kommer på markedet.

Telefonerne optages, så hi 3 G's logo, som findes på ydersiden af den ene model, ikke er synligt i billedet.

Hi 3 G nævnes ikke i dialogen, og DR har det fulde redaktionelle ansvar. Det har i pressen været nævnt, at en scene i seriens afsnit 2 kunne betragtes som skjult reklame for Hi 3G. Det mener, DR ikke - set fra en ældre befolknings synspunkt kan scenen endda opfattes som negativ omtale af 3. generations teknikken.

I bemeldte scene lader forfatteren den ældre politimand, Frandsen, med den unge politimand, Michael, diskutere hvorvidt 3. generations telefoner nu også er et fremskridt og ikke en krænkelse af privatlivets fred. Scenen er

skrevet som komedie og spilles med humor. Den er produceret, så de to personer ses i halv-total og er klippet, så ingen videotelefon under diskussionen ses i nærbillede.

Telefonerne indgår som en naturlig del i skildringen af scenerne og ekspone-res kun i det omfang og på den måde, det er dramaturgisk nødvendigt for at opfylde målsætningen om at vise opklaringen af kriminalitet, som den foregår lige nu.

Der er således, jf. nævnets praksis, ikke tale om stærkt rosende eller detalje-ret omtale, og DR har ikke modtaget vederlag for visningen. DR finder heller ikke, der er tale om, at offentligheden vil kunne vildledes med hensyn til den måde, telefonen indgår i serien på, jf. direktivets definition på skjult reklame (artikel 1 litra c) i direktivet TV uden grænser 89/552 EØF.

Der henvises til Kommissionens meddelelse fra april 2004 hvor af fremgår, at tre kumulative kriterier skal være opfyldt; fremhævelsen skal være tilsigtet, den skal være sket i den hensigt at reklamere, og fremhævelsen skal være i stand til at vildlede offentligheden. DR finder ikke, at de tre kumulative betin-gelser er opfyldt. Der er heller ikke tale om upassende fremhævelse.

Seriens indhold og den redaktionelle kontekst, hvor videofonerne indgår, er klar for seeren. TV direktivet indeholder ikke et absolut forbud mod alle refe-rencer i ord eller billeder til produkter og services jf. kommissionens medde-lelse punkt 5 og i relation til sponsorerede programmer punkt 1.2 med hen-visning til RTL dommen (sag No. C-245/01). Det fremgår blandt andet at så-danne referencer er en integreret del af ytringsfriheden, og at det særligt gælder i nutidens verden, hvor brands spiller en væsentlig rolle.

Fortolkningen af radioloven og det bagvedliggende TV direktiv med tilhørende kommissions meddelelser må i øvrigt ske under iagttagelse af EMK artikel 10.

Produktsponsorering er i sagens natur karakteriseret ved, at produktet op-træder i billedet. Når visningen alene er redaktionelt begrundet, er der ikke sket overtrædelse af reglerne for reklame og sponsorering.

DR er opmærksom på, at scenerne ikke må fremstå som skjult reklame. I er-kendelse heraf, har DR blandt andet valgt konsekvent at undlade at vise transportørens logo og valgt at vise begge de telefonmodeller, der findes på markedet.

Det helt centrale er således, at det alene er en uafhængig, redaktionel vurde-ring af programmets indhold, der ligger til grund for de valg, som DR træffer og de aftaler, som DR indgår. Og det er også tilfældet i denne sag.

For en god ordens skyld bemærker jeg, at alle hovedpersonerne har mobiltelefoner af mange forskellige mærker, men der fokuseres ikke på dem. De ringes, bliver taget, bliver snakket i - ganske som vi oplever det i dagligdagen.

Radio- og tv-nævnet har endvidere bedt DR oplyse, om udsendelsen har andre sponsoraftaler og i bekræftende fald indholdet af disse sponsoraftaler.

DR har indgået sponsoraftaler med -

1) Cowi

- digitaliserede luftfotos som bruges ved scenskift fra een location til anden. Fimalogoet anvendes ikke i billedet.

2) Hewlett Packard A/S, Interstudio, Labflex A/S, Labofa Munch, Luxo Lamper - møbler, computere, skærme samt udstyr et teknisk laboratorium, der alt sammen bruges i de faste dekorationer, uden at billedet på noget tidspunkt fremhæver eller dvæler ved fimalogoer.

3) Nissan Motor Danmark A/S

- hvis biler blandes med en lang række øvrige bilmærker under optagelser i ind- og udland. Firmanavn omtales på intet tidspunkt i serien.

Ovennævnte sponsorerers firmanavn er medtaget i 3 sekunders rulletekst ved afslutningen af programmet."

Nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 5, i lov nr. 1052 af 17. december 2002 om radio- og fjernsynsvirksomhed, som ændret ved lov nr. 439 af 10. juni 2003 samt § 34, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 194 af 20. marts 2003 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn behandlet sagen på sit møde den 10. november 2004, og skal herefter **udtale:**

DR oplyser i sit høringssvar, at stationen i oktober 2003 indgik en sponsoraftale med Hi 3 G Denmark ApS om udlån af telefoner til DR, og at Hi 3 G krediteres ved hver enkelt episodes afslutning.

Krediteringen er således i overensstemmelse med reklamebekendtgørelsens § 26, stk. 1, om, at sponsorerede programmer klart skal kunne identificeres ved, at sponsorerens navn eller mærke (logo) er angivet ved programmets begyndelse, slutning eller begge steder.

I henhold til reklamebekendtgørelsens § 28, stk. 1, må et sponsoreret program ikke tilskynde til køb eller leje af sponsorens eller andres produkter eller

tjenesteydelser, navnlig må disse ikke fremhæves på en særlig måde med henblik på at fremme afsætningen af dem.

Videotelefonerne fra Hi 3 G benyttes ofte i serien og fremhæves ved, at de har en central rolle i politiets daglige kommunikation med hinanden. I de tilfælde, hvor telefonerne særligt fremhæves, og hvor fremhævelsen kunne være problematisk fx tilfældet, hvor den benyttes til at besigtige et gerningssted, finder Nævnet, at fremhævelsen er berettiget i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold, idet telefonen anvendes til at vise, at politiet benytter det nyeste tekniske udstyr i sit arbejde.

I en anden situation vejleder den unge it-kyndige betjent sin ældre kollega i anvendelse af videotelefonen. Han fortæller ham, at der ikke er nogen grund til at holde telefonen op foran sig, hvis modparten ikke har videotelefon. Situationen er i sit indhold humoristisk og afspejler, at der er tale om en ny kommunikationsform.

Det er Radio- og tv-nævnets opfattelse, at omverdenens opmærksomhed på anvendelsen af videotelefonerne i serien skyldes, at disse telefoner endnu ikke er udbredte. Eksempelvis er der flere episoder, hvor andre mobiltelefoner fremhæves som et naturligt led i historien, men uden at dette har givet anledning til omtale. Yderligere kan det bemærkes, at 3's markedsføring af 3. generations videotelefonerne har haft den effekt, at seerne umiddelbart betragter 3 som synonym med den nye teknologi og dermed går ud fra, at videotelefonerne i serien kommer fra 3, uagtet at 3 G' s logo ikke er synligt i billedet.

Som ovenfor anført indgår videotelefonerne som en naturlig del af det moderne politi's tekniske hjælpemidler. Imidlertid finder Nævnet, at der kunne sættes spørgsmålstejn ved hovedpersonen og den unge it-kyndiges intensive anvendelse af videotelefonen. I andet afsnit taler de sammen fire gange, hvor de hver gang benytter videofunktionen uden anden anledning, end at det "fremmer kommunikationen". I betragtning af at der er tale om en ny kommunikationsform, som man ikke er vant til, og som derfor falder i øjnene, er det dog Nævnets opfattelse, at eksponeringen kan accepteres.

Herudover er der flere situationer, hvor man ser mærket på mobil- eller videotelefonerne, men efter Radio- og tv-nævnets opfattelse er der tale om situationer, hvor det er redaktionelt begrundet, at der zoomes ind på telefonerne, idet formålet bl.a. kan være at vise hvem, der ringer.

Nævnet har ikke fundet, at bilmærker eller andet teknologisk udstyr særligt fremhæves i serien.

På baggrund af ovenstående træffer Radio- og tv-nævnet følgende:

AFGØRELSE:

"Ørnen" udsendt på DR den 10. og 17. oktober 2004 strider ikke mod reklamebekendtgørelsens § 28, stk. 1.

Christian Scherfig
formand

/Christina Sigvardt
nævnsssekretær